

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Навчально-науковий інститут філософії та освітньої
політики
Кафедра богослов'я та релігієзнавства

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(СИЛАБУС)**

«ДЕРЖАВНО-КОНФЕСІЙНІ ВІДНОСИНИ В УКРАЇНІ»

Форма навчання: очна (денна/вечірня)

Відомості про викладача

ПІБ	<i>Целковський Генадій Анатолійович</i> Доцент кафедри
Профіль викладача	https://kkbr.shf.udu.edu.ua/pro-kafedru/spivrobitnyky/spivrobitnyky/tselkovsky
Електронна адреса	h.a.tselkovskyy@udu.edu.ua

I. Основна мета навчальної дисципліни

формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і аналітичних навичок щодо правових, історичних та соціальних засад взаємодії держави і релігійних організацій в Україні, а також здатності аналізувати сучасні моделі державно-конфесійних відносин і тенденції їх розвитку. Курс спрямований на розвиток умінь критично оцінювати роль релігії у публічному просторі, державній політиці та суспільних процесах.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Освітній рівень	Третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	031 Релігієзнавство
Освітня програма	Релігієзнавство
Шифр навчальної дисципліни	СВ 01
Семестр навчання	5

III. Програмні результати навчання

- ✓ ПРН 5 Застосовувати загальні принципи та методи гуманітарних наук, а також сучасні цифрові технології, методи та інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та розв'язання комплексних проблем у сфері релігієзнавства та з дотичних міждисциплінарних напрямів
- ✓ ПРН 9 Аналізувати та оцінювати стан і тенденції розвитку релігієзнавства, застосовувати сучасні методології, методи та інструменти для вирішення актуальних проблем у сфері релігієзнавства та у викладацькій практиці.
- ✓ ПРН 10 Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і моделювання, наявні літературні дані та інформаційні джерела.

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

- *Вступ до державно-конфесійних відносин: поняття, предмет і методи дослідження.*
- *Моделі державно-церковних відносин у світі (теократія, державна церква, секулярна модель).*
- *Конституційно-правові засади свободи совісті в Україні.*
- *Законодавче регулювання діяльності релігійних організацій в Україні.*
- *Принцип відокремлення церкви від держави та школи від церкви в Україні.*
- *Державна політика у сфері релігії: інститути, механізми, сучасні тенденції.*
- *Міжконфесійні відносини та релігійний плюралізм в Україні.*
- *Релігія і політика: взаємодія релігійних організацій і державної влади.*
- *Державно-конфесійні відносини в умовах війни та національної безпеки.*
- *Перспективи розвитку державно-конфесійних відносин в Україні у європейському контексті.*

Детальні теми лекційних, практичних/семінарських занять, питання до заліку/іспиту, теми і завдання для самостійної роботи та інші містяться на курсі у Moodle: <https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=1743>

V. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання

Кафедра культурології, богослов'я, та релігієзнавства

Соціально-гуманітарний факультет УДУ імені Михайла Драгоманова Целковський Г.А., кандидат філософських наук.

VI. Обсяг навчального навантаження і терміни навчання

<i>Рік і семестр навчання</i>	<i>3 рік, 5 семестр</i>
<i>Кількість кредитів</i>	<i>3 кредити</i>
<i>Загальна кількість годин</i>	<i>90</i>
<i>Лекційні заняття</i>	<i>20</i>
<i>Семінарські заняття</i>	<i>16</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>54</i>

VII. Політика навчальної дисципліни

ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова. Детальніше: <https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=1743>

VIII. Основні інформаційні джерела

Bremer, T. Religion in Ukraine: Historical background and the present situation.

https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-319-34144-6_1.pdf

Krawchuk, A., & Bremer, T. (Eds.). Eastern Orthodox encounters of identity and otherness.

Wanner, C. Everyday religiosity and the politics of belonging in Ukraine.

<https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/62030/9781501764967.pdf>

European Parliament Research Service. Ukraine: Religion and geopolitics.

https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635525/EPRS_BRI%282019%29635525_EN.pdf

Razumkov Centre. Church and religious situation in Ukraine.

<https://razumkov.org.ua/images/2025/01/27/2024-Religiya-religion-ENGL.pdf>

Religion and the secular state in Ukraine.

<https://www.strasbourgconsortium.org/content/blurb/files/Ukraine.1.pdf>

Державно-церковні та суспільно-релігійні відносини в умовах війни Росії проти України :

аналіт. доп. / [С. І. Здіорук, В. В. Токман] ; за ред. С. І. Здіорука. – Київ : НІСД, 2023. – 36 с. –

<https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.07>

Трансформація державно-церковних відносин в Україні (1989–2021). І Соляр, О Красівський.
Izdevnieciba Baltija Publishing DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-211-1-3>
Арх. Кирило Говорун Політичне православ'я: доктрина, що розділяє Церкву.
Максим Паращевін Релігія в Україні: траєкторія інституційних змін [монографія]

IX. Система оцінювання

<i>Поточний контроль</i>	<i>оцінювання на семінарських заняттях, підсумковий тест, виконання індивідуальних завдань</i>
<i>Підсумковий контроль</i>	<i>залік</i>

X. Навчальні ресурси

*Основні та додаткові матеріали, необхідні для вивчення навчальної дисципліни, знаходяться в електронному навчальному курсі системи управління навчальними курсами MOODLE:
<https://dle.edu.ua/course/view.php?id=1743>*

*Обговорено та затверджено на засіданні кафедри культурології, богослов'я та релігієзнавства
протокол № 1 від 28 серпня 2025 р. _____*